

תקונא שתיין ושבע

בראשית ברא אלהי"ם דא מטטרו"ן, דברא ליה קודשא בריה הוא קדמון וראשית לכל עבא השמים דלתתא, ודא איהו אדם הקטן, דקודשא בריה הוא עבד ליה דיוקנא וציורא דלעילא בלא ערבוביא, ועליה אתמר (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה, ואיהו עין פרי עושה פרי למינו (שם יא ז), פגוונא דלעילא וי מאן דעביד ערבוביא לעילא ולתתא, דהאי אילנא דערבוביא, ערבוביא מאילנא דמותא, בגין דא אתקרי מטה, דאתהפך לנחש לאלקאה ביה לחיבבא, ומאן איהו דאפיך ליה קודשא בריה הוא דשליט עליה והא אוקמוה.

אמר ליה רבי אלעזר אבא, פינן דקודשא בריה הוא הוה ידע דאילנא דא הוה עתיד לגרמא מיתה לאדם (ולכל בריין דעתידין למתוי אבתריה) אמאי ברא ליה לאדם דעתיד למחטי קמיה, אמר ליה ברי דיוקנא דלעילא לא הוה שלים עד דברא לאדם, דהכי הוה אדם דלעילא (כ"י לגבי אדם דלתתא), פגוונא דנשמטא לגבי גופא, וכמה דלא אית עובדא לנשמטא בלא גופא, הכי הוה צריך למעבד דיוקנא לתתא לאפקא ביה עובדא, וכלא פגוונא (פועבדא) דלעילא, אד"ם איהו לחשפן זעיר דהנו"ך תשע נקודין, פעולה דיליה שכנינתא פליא בכל (מפל) אתוון דאורייתא, וכלא פגוונא דלעילא.

אדם דלעילא לא הוה שלים בלא נוקבא, הדא הוא דכתיב (שם ה ב) זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם, אדם דבר, ואדם נוקבא, וכד אתברי אדם דלתתא דאיהו נוקבא, הדא הוא דכתיב (שם א כז) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו, אשתלים דיוקנא דלעילא, ודא איהו רזא פי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם וכו' (שם ב ה), ואמאי בגין דאדם אין, ובגין דא מוכרח הוה אדם למברי ליה, לאשתלים ביה דיוקנא דלעילא, ונוקבא ביה אדם בה הוה חד, הדא הוא דכתיב (ישעיה נא ב) כי אחד קראתיו וגומר, ודא רזא דנשמטא.

לבתר אמר (בראשית ב יח) לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר פנגדו, דא גופא דאיהו עבד שפחה פליל מטוב ורע, בגין למתוי ליה אנרא ועונשא, ובגינה אמר (דברים ל ו) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, ואמר ליה ובחרת בחיים, דאם לא יתבה בידיה, לא הוה ליה אנרא ועונשא, והוה פבעירא, ועם פל דא אחזי קודשא בריה הוא ליה, פל מה דאירע ליה, אם הוה מטה פלפי חסד דהוא כלפי זכו, או אם הוה מטה בה פלפי חובא, דאי קודשא בריה הוא בעא במיתתיה לא הוה אחזי ליה תריין אורחין דיליה, דאינון מות וחיים ביד לשון.

ואחזי ליה דלא הוה מערב טוב ברע, דאפריש לון קודשא בריה הוא, פמה דאת אמר (בראשית א ד) ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך, ורזא דמלה והבדילה הפרכת לכם (שמות כו לג), והכי

עבד קודשא בריה הוא בגופא דבר נש טרפשא, דאפריש בין הרגין דאילנא דטוב, ובין הרגין דאילנא דרע, ומני לון דלא לערבא טוב עם רע, כמה דאת אמר (בראשית ב יז) ומעין הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, קודשא בריה הוא מני ליה לאסתמרא מניה, ולבתר אמר איהו (שם ג יב) האשה אשר נתת עמדי וגומר.

אדהכי הא סבא חד אזדמן ליה, ואמר רבי רבי, הא חזינא קרא דאמר באורייתא (במדבר יט יד) אדם פי ימות באהל, והא אורייתא קדם דאתברי עלמא הות, וחזינא דעלמא אקדים לעדם, דכל עלמא וערכוי אתבריאוי קדם דאתברי אדם, אי הכי מאי תקנתא אית תקא, אמר ליה סבא והא כתיב דנשמתין דעדיקניא אתבריאוי קדם דאתברי עלמא, כמה דאת אמר (בראשית א א) בראשית ברא אלהים ולית ראשית אלא נשמה, דאתמר ביה (משלי כ כז) נר יהוה נשמת אדם, איהי נשמתא דאדם דלעילא, אלא אית אדם ואית אדם, אית אדם דאיהו אדם דנשמתא, ואית אדם דגופא, דאתמר ביה (תהלים קמד ד) אדם להבל דמה, ועליה אתמר (במדבר יט יד) אדם פי ימות באהל, ועליה אתמר (ירמיה יז ה) ארור הגבר אשר יבטח (דף צח ע"ב) באדם ושם בשר זרועו, ודא סמא"ל אדם בליעל איש און, ואית ליה תרין נוקבין בישין, ועליהו אתמר (ויקרא כא יא) על כל נפשות מת לא יבא, לאביו ולאמו לא יטמא, ולית אביו אלא קודשא בריה הוא, ולית אמו אלא שכנינתא, וכי לא אתמר בקודשא בריה הוא ובשכינתיה (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאם יהוה, מה אש אינו מקבל טמאה הכי איהו לא מקבל טמאה, אמר ליה והא כתיב (במדבר יט כ) את מקדש יהוה טמא ודא שכנינתיה, אמר ליה ודאי דקודשא בריה הוא ושכינתיה לא מקבל טמאה, אבל כל מאן דסאיב אתר דאיהו שריא ביה, אתחשיב ליה כאלו עביד ליה, ובגין דא לאביו ולאמו לא יטמא, ולית אביו אלא קודשא בריה הוא, ולית אמו אלא שכנינתא, ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד, ובגין דא אמר (ויקרא כב לב) ולא תחללו את שם קדשי, ודא אדנ"י, דאיהו רשות היחיד דאיהו יהוה יחידו דעלמא, ודא איהו אדם.

(ובגין דא לאביו ולאמו לא יטמא, ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד, ובגין דא אמר) (במדבר יט יד) אדם פי ימות באהל, דא אדם בליעל, ומסטררא דא בר נש רשע קרוי מת מעיקרא מקמי דאתברי עלמא, אבל לא אתמר על אדם דאיהו מסטררא דקודשא, וכמה טפשיין אינון בעלמא דאמרין הא קודשא בריה הוא גזר על בר נש דימות, הדא הוא דכתיב אדם פי ימות, ואיך אמרין דלא יהא מיתה מניה, וי לון דטב לון דלא אתבריאוי בעלמא, דאלין אינון דשוין לון, שוין לאדם דאתקרי ישראל ולאדם בליעל, ואמרין באדם טוב פחוטא פולחון שוין, יהיו כמוין לפני רוח אלין תיבאי דאמרי הכי, ומלאך יהוה הוזהר מניהו.

דאית אדם דאיהו ישראל, ואית אדם דאיהו מלאך ודא מטטרו"ן, ואית אדם בדיוקנא דקודשא בריה הוא דאיהו אצילותיה, ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ולית ליה בריאה ויצירה ועשייה אלא אצילותא, ובאתר דא לית חטא ולא מות, הדא הוא דכתיב (תהלים ה ה) לא יגורף רע, ועל האי אדם בליעל מני קודשא בריה הוא דלא למיכל מניה, ודלא לערבא ליה עם טוב, דהאי איהו

בְּמֵאן דְּעָרִיב פִּסְפָּא עִם עוֹפְרָת, וְדָא גָרִים בְּלִפּוּלָא בְּפִמְלִיא דְלַעִילָא, וְעָרַב חֲשׂוּכָא בְּנִהוּרָא מַה
דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

וְלֹא עוֹד אֵלָּא מֵאן דְּאֵעִיל זְרַעִיה בְּנִגְדָה אוֹ שְׂפַחָה אוֹ גוּזָה אוֹ זוּנָה, כְּאֵלוּ מְעָרַב מַה דְּאַפְרִישׁ
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכַתִּיב (שם ו) וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, דְּאֵינּוּן מִי נִגְדָה לְמִי דְכִיָּא, דְּדָא אָסוּר
וְדָא מוּתָר, וְדָא כְּנִשְׁר וְדָא פְּסוּל, דְּא טוּמְאַה וְדָא טְהוּרָה, אֵלִין אֵינּוּן שְׁוִית סְדְרִין דְּאַתְיָהִיבַת (בְּהוּן
מְשֻׁנָּה) (ס"א לְמִשְׁחָה), לְאַפְרִישָׁא בֵּין טוֹב לְרַע, דְּעָרַב לוּן אָדָם וְדְרִין דְּאַתּוּ אַבְתָּרִיה.

תקונא תמניא ושתין

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, מַאי אֱלֹהִים, לְהַט תְּהַרְב הַמִּתְהַפֵּקת לְשִׁמּוּר אֵת דְּרִךְ עֵץ הַחַיִּים (בראשית
ג כד), מִטְּהָ הָאֱלֹהִים וְדָא מִטְּטְרוּן, וְהָא אִיִּקְמִנָא לִיה דְּאַתְהַפֵּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבִיה
אֲשִׁתְּנִיף (נ"א אֲשִׁתְּכַחוּ) כָּל דִּיִּקְנִין דְּלֹא דָמוּ דָא לְדָא, כִּד אֲתַהַפֵּךְ מִימִינָא לְשִׁמְאַלָּא אַחֲזִי פְּרַעֲוּפָא
דְשׁוּר, וְכִד אֲתַהַפֵּךְ מִשְׁמְאַלָּא לִימִינָא אַחֲזִי פְּרַעֲוּפָא דְאַרְיָה, וְכִד אֲתַהַפֵּךְ מִתְּרוּיָהוּ לְמְעָרַב
אַחֲזִיר אַנְפּוּי וְאַתְהַפֵּךְ לְנִשְׁר (נ"א לְאָדָם), וְכִד אֲתַהַפֵּךְ מִתְּרוּיָהוּ לְמִזְרַח דְּאַיְהוּ בְּאַמְצָעִיתָא
אַתְהַפֵּךְ לְאָדָם (נ"א לְנִשְׁר), מִלְּמִטָּה לְנִשְׁר, לִית דִּיִּקְנָא בְּעֵלְמָא דְלֹא אֲשִׁתְּמוּדַע בִּיה.

תְּרִין עֲשָׂר מַזְלוֹת אֲתַחֲזִיין בִּיה, וְכָל דִּיִּקְנִין דְּמִלְּאָכְיָא וְדִיִּקְנִין דְּנִשְׁמַתִּין וְדִיִּקְנִין דְּכָל מַה
דְּאַתְבְּרִי בְּשִׁמְיָא וּבְאַרְעָא, (לאו אִיהוּ דִּיִּקְנָא דְאָדָם שְׁלִים בְּכָל תְּקוּנָן, אֵלָּא אִם הוּא) (נ"א כְּלָא הִנְה) כְּלִיל בְּשִׁמְיָא
וְאַרְעָא וְשִׁמְשָׁא וְסִיְהָרָא וְכַכְבֵּיָא וּמְזֻלָּא וְכָרְסֵיָא וּמִלְּאָכְיָא וְגַן עֵדֶן וְגִיְהֵנָם, מִסְטְרָא דְתְּרוּיָהוּ
אַתְיָהִיב יַעַר הַטוֹב וַיַּעַר הָרַע, מִן עֵדֶן מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב (משלי יח כב), גִּיְהֵנָם וּמוּצָא אֲנִי מִר
מִמֶּנָּה אֵת דְּאַשָּׁה (קהלת ז כו), וְתְּרוּיָהוּ בְּלִפְא, לֵב חָכָם לִימִינוּ, וְלֵב כְּסִיל לְשִׁמְאַלּוּ (שם י ב).